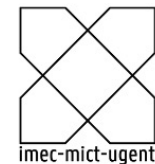

BAROMETER DIGITALE INCLUSIE

Webinar Digitale inclusie

KOEN PONNET, IMEC-MICT-UGENT

Onderzoeksteam en leescomité

Onderzoekers

- Périne Brotcorne (UCLouvain)
- Koen Ponnet (Imec-MICT-Ugent)

Leden van het leescomité

- Lisa Dewinter (Director Essential Internet Program, Telenet Group)
 - Hadewijch Vanwynsberghe (Research Coordinator, Mediawijs)
 - Hugues Marchal (Digital Inclusion Officer, Paradigm)
 - Jan De Coninck (Head of Digilab, SPP Intégration Sociale)
 - Koen Hooyberghs (Statistician, Statbel)
 - Lieven De Marez (Research Director, Imec-mict-Ugent)
 - Linde Verheyden (Director Public Affairs, BNP Paribas Fortis)
 - Olivier Ruol (Expert Senior des usages du numérique par les citoyens, AdN)
 - Roger Kalenga-Mpala (Expert Emploi et Économie, Perspective Brussels)
-

BAROMETER DIGITALE INCLUSIE

Voorgaande edities

Editie 2020

- Objectivering van ongelijkheden ten gevolgen van digitalisering
 - Internettoegang bij mensen met een laag inkomen (71%)
 - Laptop-bezit bij mensen met enkel een diploma lager secundair onderwijs (55%)

Editie 2022

- 46% van de Belgen digitaal kwetsbaar
 - 74% bij mensen met enkel een diploma lager secundair onderwijs

Algemeen objectief

Objectiveren van het fenomeen 'digitale kloof' met speciale aandacht voor evoluties bij maatschappelijk kwetsbare groepen in België

METHODOLOGIE

FEDERALE GEGEVENS STATISTIEK STATBEL

Gegevens uit de jaarlijkse federale enquête (2023) naar het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) door huishoudens; die wordt uitgevoerd door Statbel en gecoördineerd door Eurostat.

- Data beschikbaar gesteld door Statbel
- Bijkomende analyses en interpretaties door IACCHOS (UCLouvain) en Imec-mict-UGent

CENTRAAL

MET BETREKKING TOT DIGITALE INCLUSIE IN 2023

Drie digitale kloven

- 1. Toegang tot internet en bezit van ict-middelen**
- 2. Digitale vaardigheden**
- 3. Gebruik van essentiële diensten (*e-banking, e-administratie, ...*)**

TOEGANG TOT DE DIGITALE WERELD

AANHOUDENDE KLOVEN ONDANKS EEN VERHOOGDE TOEGANG

Stijgende tendens van de toegang tot internet en bezit van ict-toestellen sinds 2019, zet zich ook in 2023 door

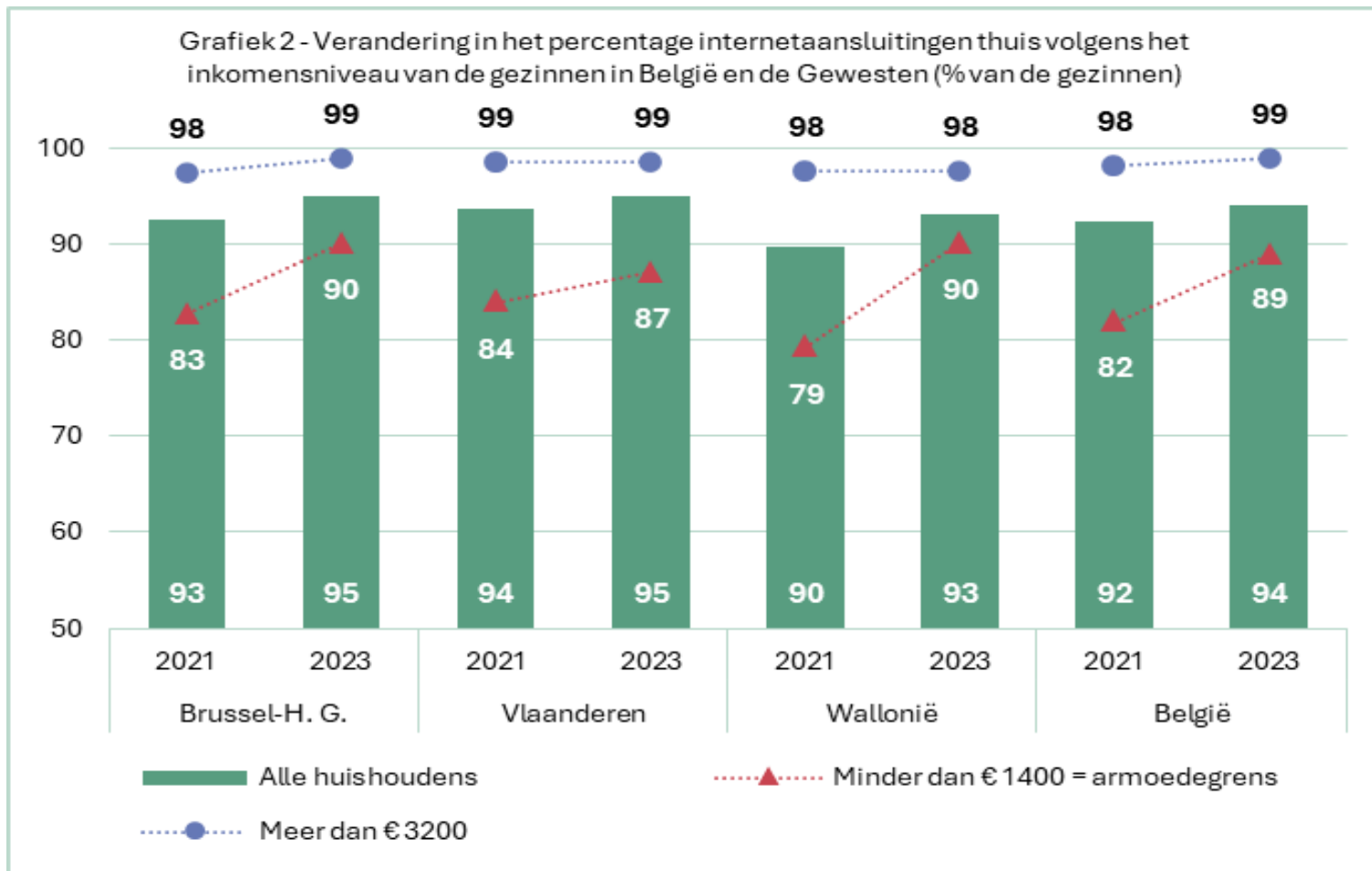
- **maar** kloven tussen bevolkingsgroepen houden aan

Belangrijkste factoren die digitale kwetsbaarheid mbt internet toegang bepalen:

- Opleidings- en inkomensniveau
- Gezondheid
- Gezinssamenstelling (eenoudergezinnen)

TOEGANG TOT DE DIGITALE WERELD

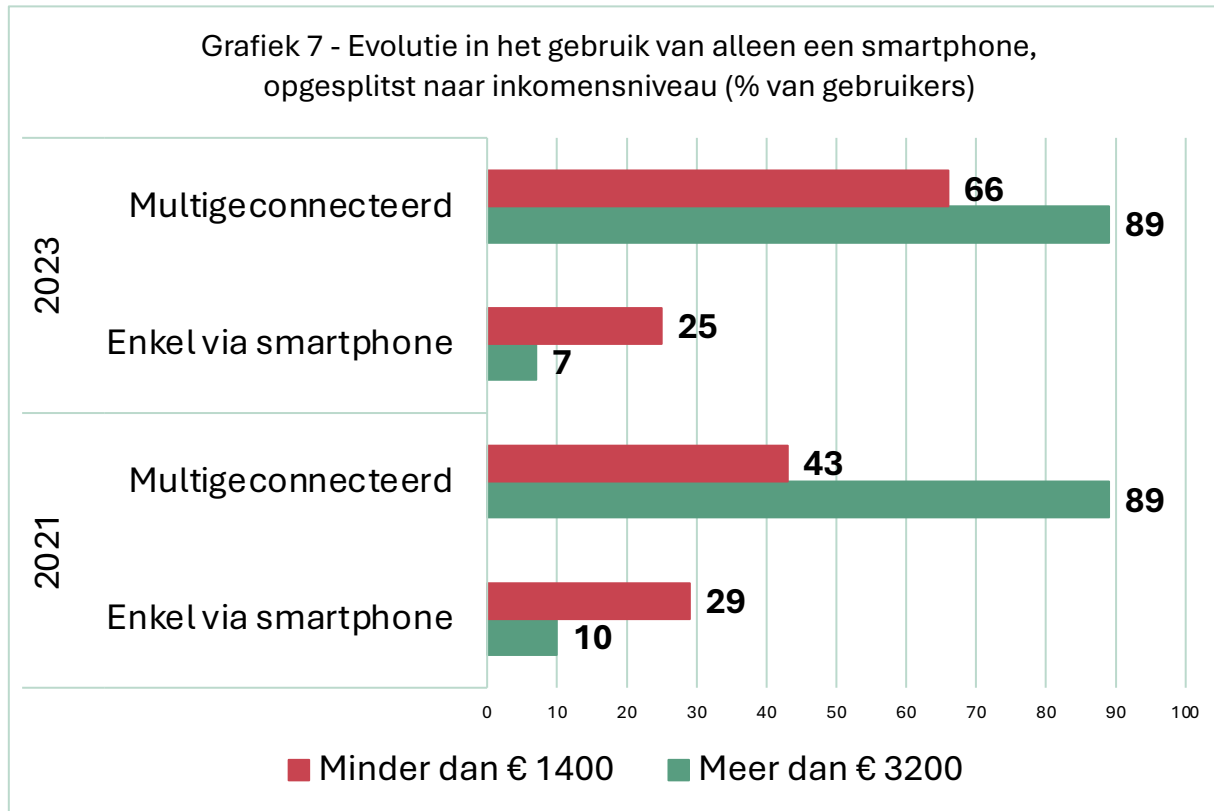
1 GEZIN OP 10 MET EEN LAAG INKOMEN HEEFT GEEN INTERNET AANSLUITING

TOEGANG TOT DE DIGITALE WERELD

MULTIGECONNECTEERD ZIJN: DE NIEUWE NORM

Grafiek 7 - Evolutie in het gebruik van alleen een smartphone, opgesplitst naar inkomensniveau (% van gebruikers)

Stijging op het gebied van ‘multi-geconnecteerd’ zijn

– 68% in 2021 → 78% in 2023 (+10%)

Maar, als we kijken naar **kwetsbare groepen**:

- **1 op 4 personen** (25%) in **inkomensarme** huishoudens enkel geconnecteerd via smartphone
- **4 op 10 personen** (42%) met een **diploma lager onderwijs** (25-54 jarigen) zijn enkel geconnecteerd via smartphone

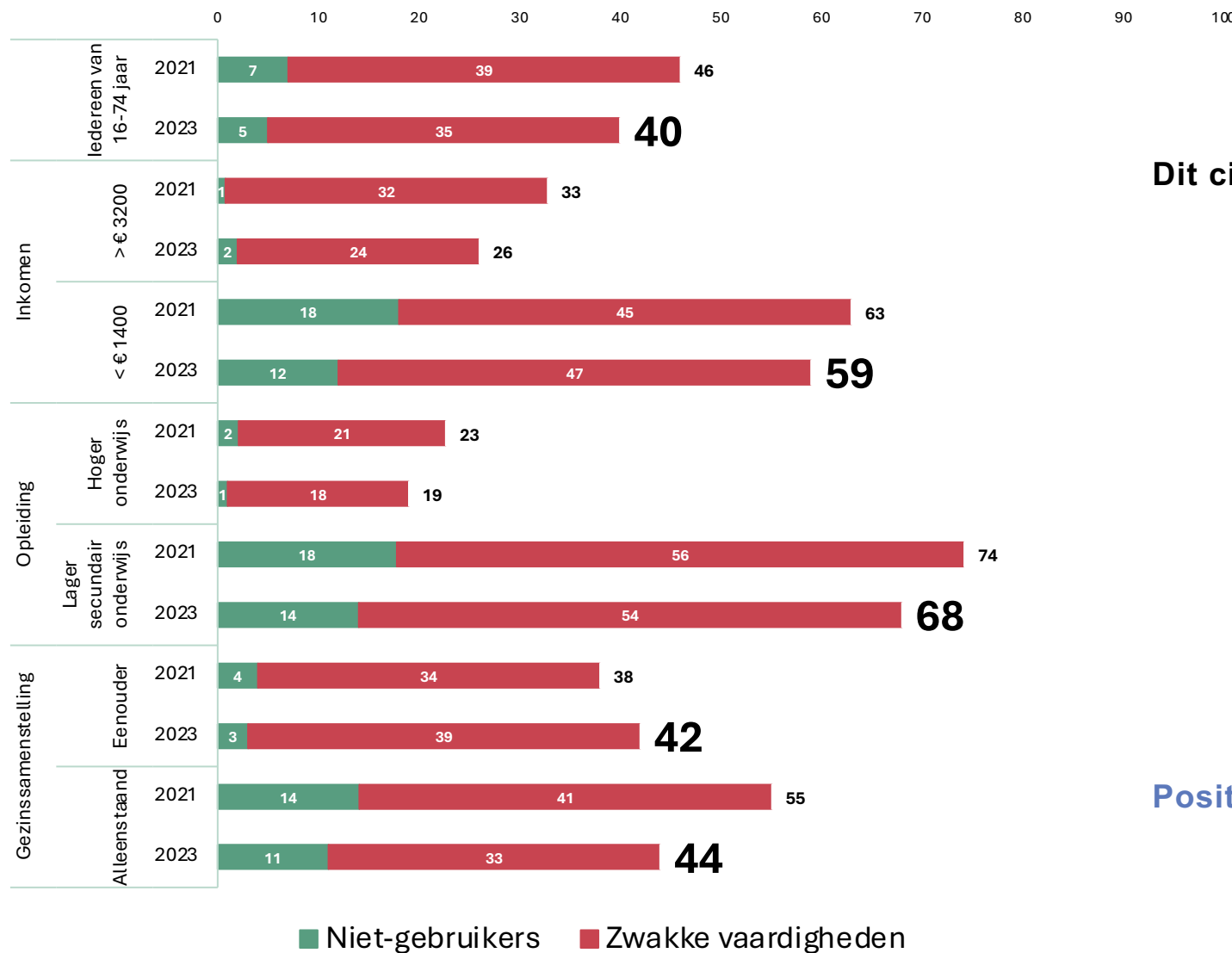
Geen **gebruik** van internet:

- Inkomensarm: 12%
- Alleenstaand: 11%
- Inkomensarm en alleenstaand: 18%

DIGITALE VAARDIGHEDEN

4 OP 10 BELGEN BLIJVEN DIGITAAL KWETSBAAR

Grafiek 14 - Digitale kwetsbaarheid 2021-2023 naar inkomen, opleiding en gezinssamenstelling (% van de personen)

Dit cijfer stijgt sterk voor personen met een 'risicoprofiel'

- Laag inkomen: 59% digitaal kwetsbaar (2 x)
- Kortgeschoolden: 68% digitaal kwetsbaar (3 x)
- Eenoudergezinnen: 42% digitaal kwetsbaar
- Alleenstaanden: 44% digitaal kwetsbaar

Ook:

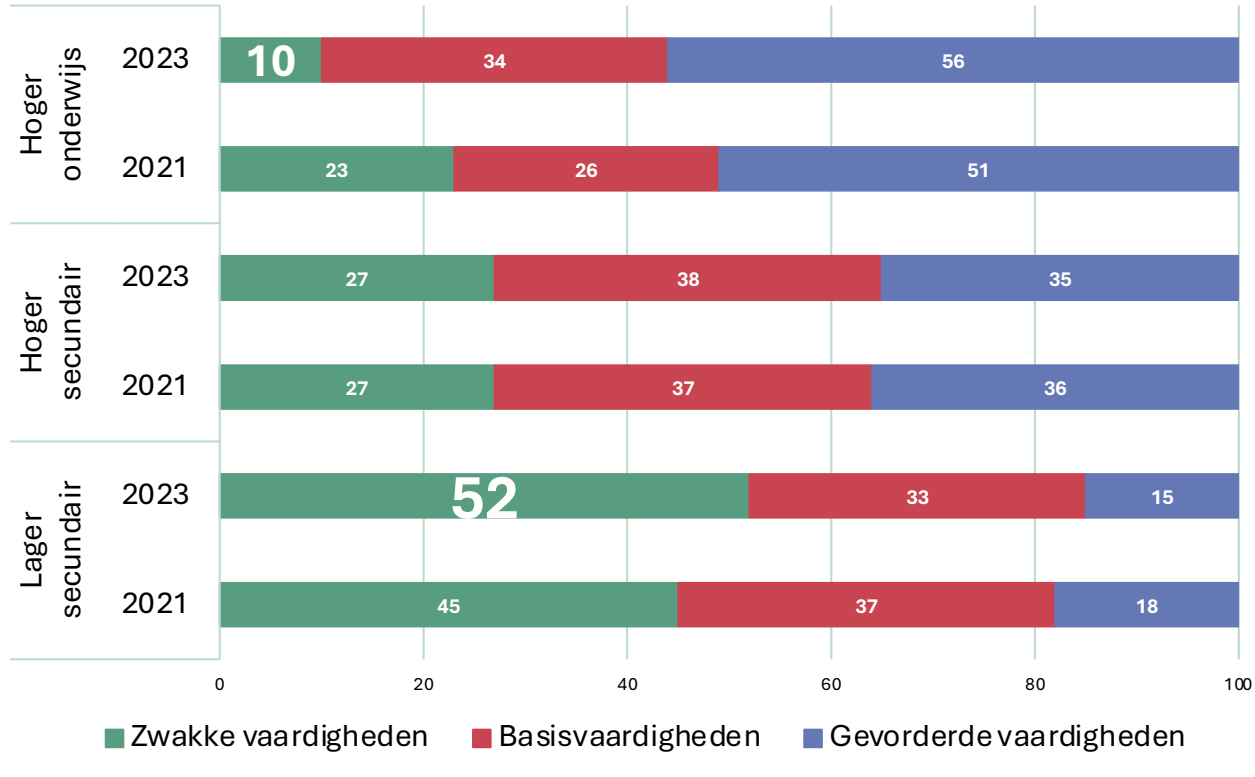
- Gezondheidsprobleem: 58% digitaal kwetsbaar
- Werkzoekenden: 54% digitaal kwetsbaar (dubbele penalisatie)

Positief: van 2021 → 2023: daling van digitale kwetsbaarheid (uitz. eenoudergezinnen)

DIGITALE VAARDIGHEDEN

JONGEREN: DE MYTHE VAN “DIGITAL NATIVES” ONTKRACHT

Grafiek 19 - Veranderingen in algemene digitale vaardigheidsniveaus bij jongeren van 16 tot 24 jaar, naar opleidingsniveau (% van gebruikers)

Ook bij jongeren is er een grote digitale kloof!

Zwakke digitale vaardigheden:

- Diploma lager secundair onderwijs: 52%
- Diploma hoger onderwijs: 10%

DIGITALE VAARDIGHEDEN

LANGZAME ONTWIKKELING (I)

Het **dynamische** en **evolutieve** karakter van digitale vaardigheden heeft belangrijke gevolgen

- **Hoge druk** om de vereiste digitale vaardigheden up to date te houden, te vernieuwen en bij te schaven

Positief!

Een **daling** van het % personen die digitaal kwetsbaar zijn

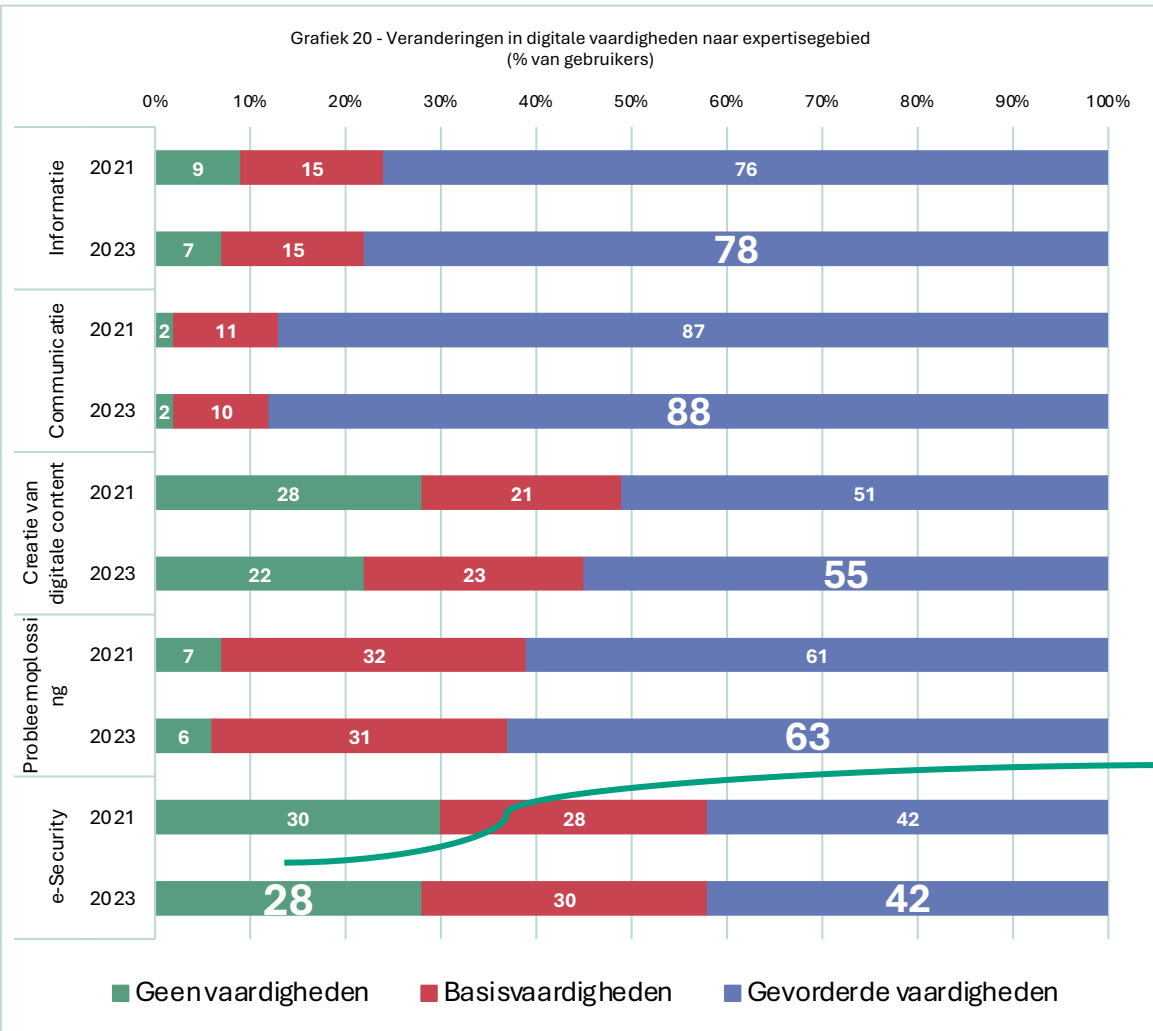
- 2021 : 46% → 2023 : 40%

Verklaring?

- Lichte afname van personen die ‘geen vaardigheden’ rapporteren
- Lichte stijging van de ‘**gevorderde vaardigheden**’

DIGITALE VAARDIGHEDEN

LANGZAME ONTWIKKELING gevorderde vaardigheden

	<u>2021</u>	→	<u>2023</u>	
Informatie:	76%	→	78%	(+2pp)
Communicatie:	87%	→	88%	(+1pp)
Creatie digitale content:	51%	→	55%	(+4pp)
Probleemoplossende vaardigh:	61%	→	63%	(+2pp)
Online veiligheid:	42%	→	42%	(= 0pp)

Geen digitale vaardigheden op gebied van **online veiligheid:**
28% van de internetgebruikers
(63% van de internetgebruikers met diploma lager secundair)

DIGITALE DIENSTEN

DIGITALE ESSENTIËLE DIENSTEN: STEEDS MEER GEBRUIKT

Het gebruik van digitale essentiële diensten **stijgt** in heel België, met uitzondering van het gebruik van e-administratie.

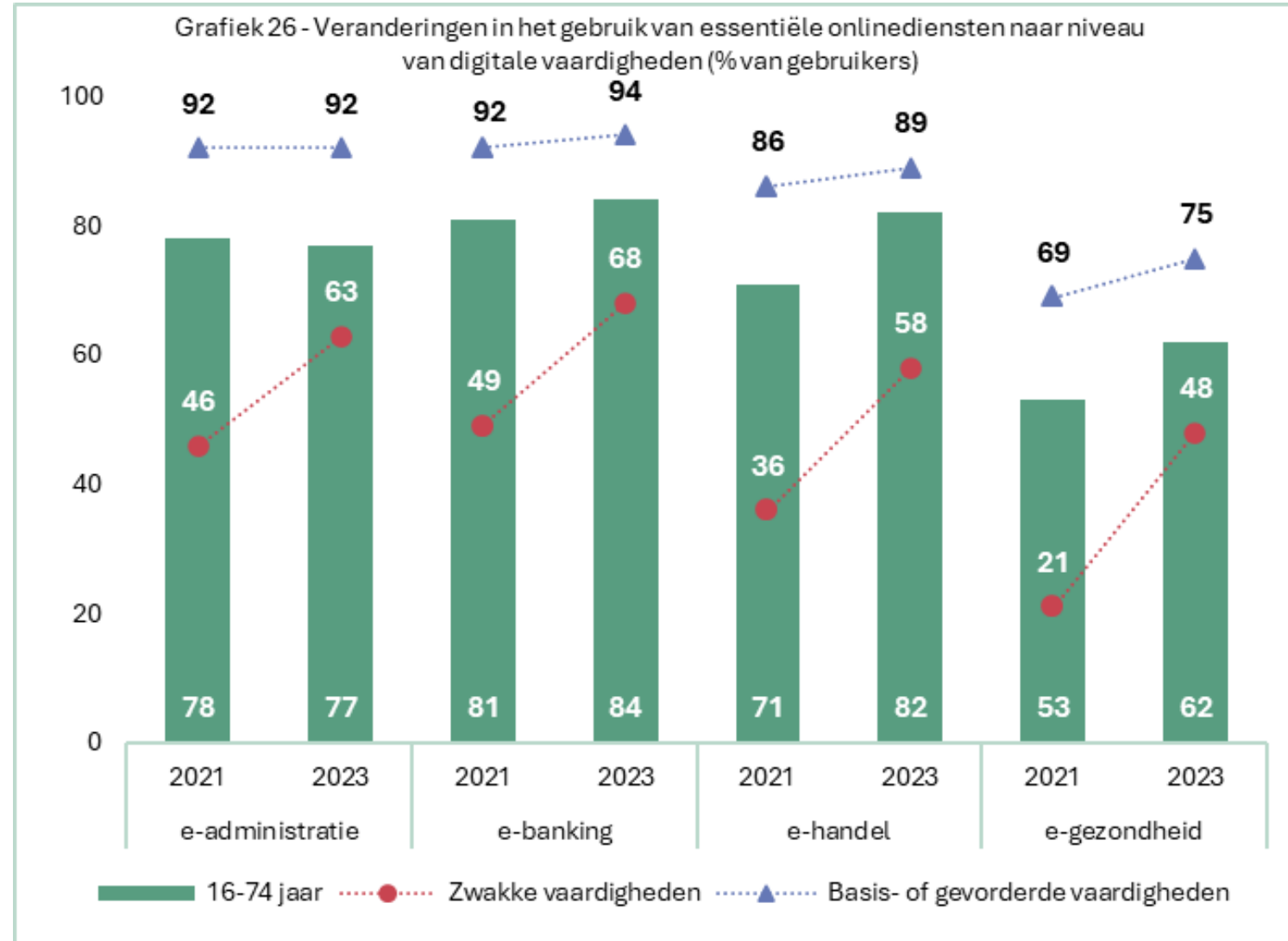
	2021	2023	Δ
e-bankieren	81	84	+3
e-commerce	71	81	+10
e-administratie	78	77	-1
e-gezondheid	45	62	+17

Ook hier: grote **verschillen** binnen de bevolking in functie van:

- Opleidings- en inkomensniveau
- Multigeconnecteerd zijn
 - Dalend gebruik van essentiële diensten bij gebruikers met **alleen een smartphone!**
- Niveau van digitale vaardigheden

DIGITALE DIENSTEN

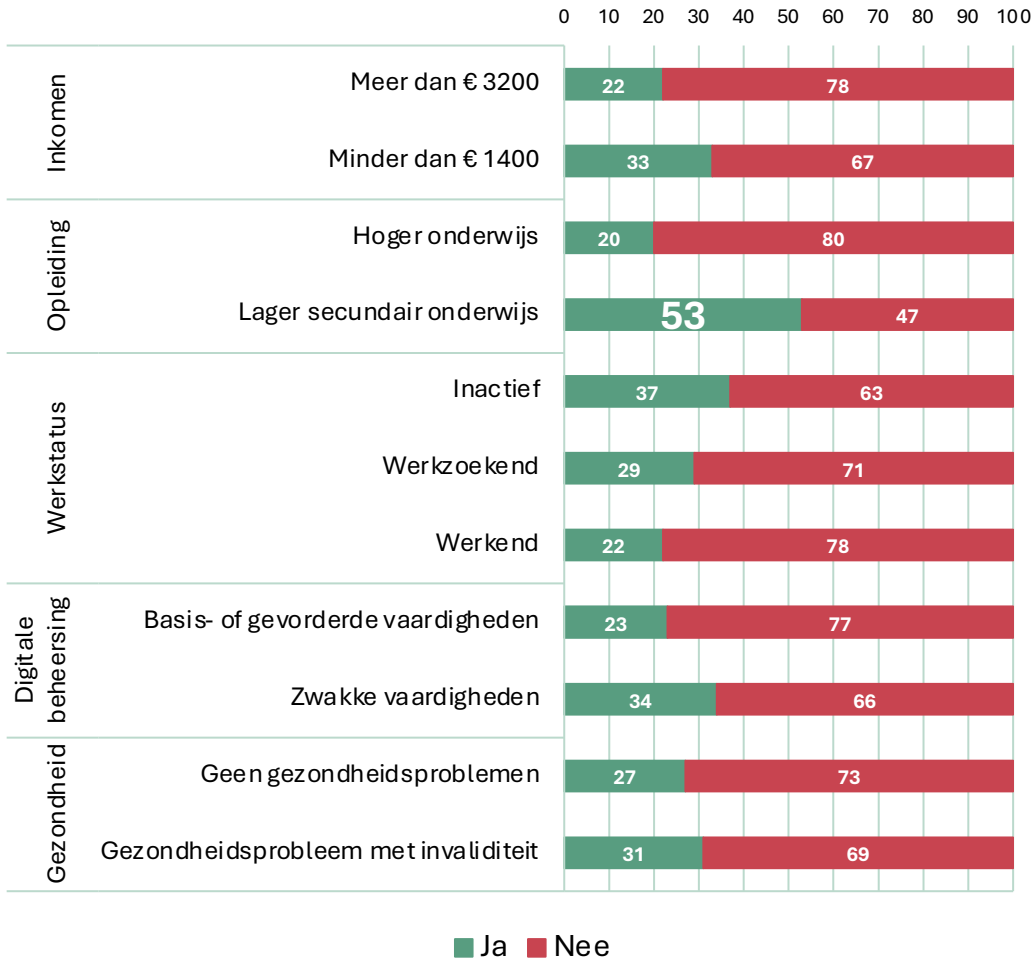
DIGITALE ESSENTIËLE DIENSTEN: VOORAL TOEGANKELIJK VOOR WIE OVER BASIS- OF GEVORDERDE VAARDIGHEDEN BESCHIKT

DIGITALE DIENSTEN

HET BELANG VAN LAAGDREMPELIGE ONDERSTEUNING

Grafiek 28 - Percentage gebruikers dat hulp heeft gevraagd bij online handelingen, naar variable (% gebruikers)

Ongeveer **1 op 3 gebruikers** vraagt hulp aan een derde partij bij uitvoeren van online handelingen

- Jongeren vragen meer hulp dan ouderen:
 - Bijna **4 op de 10 jongeren** (van 16 tot 24 jaar) tegenover 23% van 25 tot 54 jarigen
- **Gebruikers met een diploma lager secundair** vragen het meest hulp:
 - Meer dan **1 op 2 (53%)**

CONCLUSIE

Lichte verbetering in de verschillende indicatoren van digitale inclusie,
maar **socio-economisch bevoorrechte groepen** profiteren het meest van de digitalisering

Langzame vooruitgang in de cijfers, waardoor
de digitale wereld voor personen die zich in een kwetsbare positie bevinden vaak **ontoegankelijk is en blijft**.
Essentiële diensten kunnen beschouwd worden als **fundamentele recht**

It goes too fast for everyone!

Om de digitale inclusie binnen onze samenleving verder te bevorderen dient er:

- Vanuit de **publieke, private en sociale sector** blijven inzetten op digitale inclusie, door
 - investeren in private en publieke online diensten **toegankelijk** te maken voor iedereen (user-friendly),
 - blijven voorzien in **kwalitatieve niet-digitale alternatieven** zoals face-to-face of telefonische contacten

Nood aan betere vraagstelling, cf. Vlaamse Digimeter, om vergelijkbaarheid Vlaanderen – Wallonië te capteren

Koen.Ponnet@ugent.be
